

DEL MOMENT PRESENT

ES verament interessant observar l'influència fondíssima i extensa que en la mentalitat general d'una època tenen les idees mares que al inici d'aquella emmotllaren sa vida política i social. Aqueixa influència es manifesta clarament al ocórrer un d'aqueixos aconteixements que senyalen una nova direcció en la gran corrent de la civilització humana, una d'aqueixes convulsions que ensorren una ideologia per a que l'humanitat tingui de nou ample espai a on poguer aixecar-ne una altra.

Fins avui, en tots els ordres de la vida política i social, s'ha viscut del conjunt d'idees i sentiments que sorgiren de la Revolució francesa. Aquell criteri apriorístic, dogmàtic; aquell esperit geomètric, podríem dir, que informa l'ideologia francesa engendradora de la Revolució, ha anat imperant baix diversitat de matissos en la vida col·lectiva dels pobles europeus durant el segle XIX. Aquella atomització de pobles i de tota mena de col·lectivitats naturals per a aixecar més el poder de l'Estat, no ha deixat d'ésser la norma directiva de la vida política dels pobles civilitzats; aquell sentit individualista que porta en si com una oposició o antinomia entre els principis de *llibertat* i d'*igualtat* ha dominat amb la força de les coses indiscutibles i indiscutides.

Més, en el moment present, ens trobém davant de la commoció fondíssima per que ha passat i passa l'humanitat, i que haurà de tenir derivacions remotíssimes en tots els pobles, si la catàstrofe que l'ha originat és quelcom més que una mena de càstig d'un poder sobrenatural.

I precisament sembla que 'l gèrmen vital que anima aqueixa commoció no és altre que la realització d'un nou ideal de vida humana col·lectiva, que completa en part i en part rectifica, normes i principis que fins ara havien imperat amb absolut domini en l'esfera de l'organització jurídica dels pobles.

Què és si no una manifestació d'aqueixa nova ideologia que ha d'informar la vida espiritual de l'humanitat, la rebifalla de tantes nacionalitats com han anat resorgint de entre la polç i les runes de convencionalismes històrics? Què és si no una forma de les noves tendències que sembla va prenent la vida col·lectiva humana, la indiferència general amb que 's contemplen els atacs que, partits de les més oposades escoles polítiques i socials se dirigeixen contra principis que son consubstancials amb l'obra de la Revolució francesa?; és que resta molta cosa, doctrinal i pràcticament, del principi de la llibertat del treball que va ésser una de les banderes que guiaren els assalts d'aquella Revolució contra l'organització econòmica-social de l'antic regim?

Salvant les causes d'erro que hi pugui haver en apreciar resultàncies de fets so-

cials i polítics que encara s'estàn desenrotllant, tot sembla indicar que 's rectifica o 's completa el sentit de la vida política i social que durant el segle XIX ha imperat. Podríem dir, emprant el llenguatge de l'italià Vico, que després del fluxe que ha durat la darrera centúria i mitja, i potser perquè ha donat ja els resultats que havia de donar, s'inicià un refluxe en la corrent espiritual humana. I la finalitat d'aqueix refluxe es el considerar en general la vida col·lectiva com un organisme *sui generis*, més organisme al fi; çò que vol dir, necessitat de respectar les lleis fonamentals de tot organisme.

Are bé; les idees i sentiments determinants dels grans moviments que transformen la vida de l'humanitat, per raó de sa propia vigoria i feconditat agoten tot son contingut, extenent sa influència a totes les regions de la vida humana. Per això crec que 'l sentit aqueix de respecte a les personalitats col·lectives naturals; que 'l criteri d'aplicar una organització propia a cada funció social; en una paraula, que l'aspiració a que 'l sentit d'expontaneïtat viva i fecunda predomini sobre 'l sentit d'artifici i de convenció, que comença a mostrar-se en qualque aspecte de la vida social i en certs problemes de la vida política, anirà extenent-se i traient arrels més fondes en tots els camps de l'existència col·lectiva. Si aixís no fós, seria una obra tot just iniciada per a no acomplir-la la que l'humanitat hauria emprés al finir la gran guerra; i

això pot ésser que succeeixi, més hem de pensar i d'actuar com si no hagués de tenir lloc.

Per tant, crec que si ha de tenir eficàcia el moviment d'idees i sentiments que s'ha iniciat; si ha d'ésser com el ferment que contribueixi a la renovació espiritual de la humanitat, es precis que aquell sentit de respecte a les institucions i categories que naturalment, expontàniament van sorgint en l'ordre polític i social; que aquell criteri organicista que s'ha iniciat, vagi informant totes les manifestacions de la vida col·lectiva humana, encar que per a això, sigui necessari que s'arreconin molts apriorismes, i que s'abandonin moltes teories que fins ara havien constituït la basamenta de les nostres construccions polítiques.

Hi ha que considerar que en la vida dels homes i dels pobles, si és indispensable assegurar sempre la continuïtat de la tradició com a únic medi de conservar sa individualitat, també és precis no perdre de vista les resplandors del pervindre, com a condició d'anar pujant l'escala de la perfecció, o si 's vol, d'anar realitzant la llei perenne de la vida. I si per a assegurar la continuïtat de la tradició és precis acceptar les coses noves sens tenir la preocupació de les novitats, infonent en aquelles l'esperit viu de les coses velles; per a no perdre de vista les resplandors del pervindre, s'han d'apartar els obstacles, els erros, els prejudicis del moment present, que podrien entorbolir-les.

JOSEP MARTI I SABAT.

